

ERESUÉ

Erdo pot venir del basc ERDI-BE 'sota la meitat' > rom. **Ērdeve* > **Ērdeu* > *Ērdos*.

En el cas del poble ribagorçà d'*Erdao*, explica allí mateix En Coromines que «està situat en un terme extens de grans muntanyes i per sota de les parts més altes, però ja bastant elevat. També pot ser, doncs, ERDI-BE 'sota la meitat, sota el centre', car la vocalització de -BE en *u* s'estén en aragonès fins molt endins de l'Alt Aragó (recordem *Gistau*, GESTA-BE, ètnic *gistabinos*)» (*Top. Boí*, p. 15). Els homònims boinesos poden ser termes secundaris, noms trasplantats a la vall de Sant Nicolau com a conseqüència de les relacions pastorals entre els pobles del Pirineu. És freqüent que els ramaders de zones baixes tinguin reservats drets de pasturatge en les altes valls, més frescals i aptes per al bestiar en època estiuenca.

Noms pirinencs que contenen el sufix -BE són *Canillo*, que apareix com *Kanillaue* (a. 839) i *Cbanillau* (a. 952) en documents antics, i *Ordino*, del qual tenim formes com *Hordinaui* (a. 839) i *Ordinau* (a. 1052).²⁰ Vegeu aquest article i el que hem dit s. v. *Boabi*.

El canvi **Ērdeve* > **Ērdeu* > *Ērdo*, és, fonèticament justificable i la forma intermèdia en -eu la tenim ben testimoniada: en el *Llibre dels morabatins* de 1385, topònims com *Arro* i *Bono* (Alta Ribagorça)²⁵ apareixen encara amb la forma *Arreu* i *Boneu*: «los desus dits lochs de la Vall de Varraues, ço es Montanuy, *Arreu*, Ginast, Forcat, Vinyal, Stet, *Boneu*, Anet» (*Camarasa, Focs i Morabatins*, 77, 14). X. T.

ERESUÉ

Llogaret de la vall de Benasc, agregat al mun. de Saünc. El dicc. de Madoz (VII, 499) el situava a 1 h.³⁵ 30 de Benasc, amb 21 cases i esgl. dedicada a St. Joan Baptista.

Hi vaig fer una breu enq. l'any 1965 (XLVII, 46-48), i recordo d'allí i de Saünc i pobles circumdants la pronunciació *eresué*, que no indica si havia estat o no sonora, o doble, la -s-, puix que és parlar de consonantisme apitxat.

No en tenim dades antigues. Només 1381: «*Eresuy* 36 focs» entre les aldees de Benasc (llista p. p. Camarena). Potser en tenia més Sáinz de Baranda, l'autor⁴⁵ del volum XLVIII de l'*Esp. Sagr.* (princ. S. XIX) dedicada a la diòcesi de Barbastro, puix que el posa amb la mateixa grafia en el seu vell mapa de la p. XXXI, però el nom no figura en els docs. que hi publica, com és natural, perquè la vall de Benasc no pertanyia anti-⁵⁰ gament a aquell bisbat.

Sobre l'ETIM. no podem fer de segur res més que donar-la com pre-romana, com ja vaig fer en *E.T.C.* (I, 144.135). De tota manera és també probable que pertanyia a la família ibero-basca, com ho indica ja el⁵⁵ sufix -ué provinent del pre-romà -oi amb el resultat -ué, propi de l'Alt Aragó i Rbg. occidental (vegeu-ne llista a *E.T.C.* I, 62-63n). De fet acaben de confirmar-ho els NLL veïns *Sesué* i encara més *Ramastué*, on es tracta del sufix col·le. basc -TOI, tan productiu⁶⁰

fins en la toponímia del P. Basc.

Una combinació amb uns NLL veïns, sembla entreobrir un poc més de llum en aquestes tenebres. Al peu S. d'*Eresué*, hi ha Sòs, i al peu O. hi ha *Sesué*, el qual es troba uns 5 k. S. d'*Erliste* (localment *Grist*), si bé separats pel curs del r. Ésera. Doncs, sembla que *Sesué* pot venir de sos-òr, dissimilat en *Sesói* > *Sesué*; i que *Eresué* podria sortir paral·lelament de l'arrel d'*Erliste*, si en separéssim un -rI sufixal. Cercar-hi un enllaç amb el nom del riu *Ésera*, a base d'una metàtesi de -s-r- en -r-s- ja fóra molt més complicat i fins sembla improbable, majorment havent-hi encara la complicació de duplicat inicial *Erliste* (nom oficial / *Grist* nom popular), que és un altre enigma, i el més obscur de tots. Si les dues formes d'aquest vénen d'una base comuna *GERISTI com plantejarem s. v. *Grist* ¿caldria admetre que *Eresué* vingui paral·lelament de *GERESÖI? Hi podria ajudar la influència del nom de l'*Ésera*? Veg. també l'art. *Ger*, infra.

En segona redacció albirem altres possibilitats per la banda del basc. Caro Baroja, en *Arch. Fil. Arag.* XXVIII, 19, pregunta si *Eresué* es podria relacionar amb uns noms *Eresuni*, *Eresumvilla*, que examina. No sols crec que té raó, sinó que em sembla que a tot plegat se li pot trobar una arrel basca: potser ERES- amb un sentit com 'rastre, vestigi, petjada'. Azkue registra *hereša* «traza, vestigio, rastro, huella», comú als tres dialectes basc-francesos, «estrago, vestigio de un mal» en localitats baix-navarreses: aquí hi ha palatal³⁰ diminutiva o afectiva; sense això i sense la *h*- troba *eresi* en dial. suletí en les accs. «obstinación» i «menudillos» (deduïbles secundàriament) i altres mots en *eres*- (potser derivats o de patent menys neta). Doncs, potser d'aquí *ERES-ÖI 'lloc vora un camí de rastre (de caça etc.)'.

En conclusió, trobo que cal deixar oberta la decisió entre aquella etimologia i aquesta, que potser encara és més plausible.

ERILL

Població important de la Vall de Boí, casa pairal dels senyors d'Erill. Es troba al fons de la vall i en una situació central, sobre el marge dret de la Noguera de Tor, allà on s'encreuen el camí que baixa de Taüll i el que puja cap a Caldes. El nom oficial és *Erill la Vall* i el seu terme limita amb els de Senet, Barruera i Boí.

En una altra vall, la del riu Bosía, i a uns 8 k. en línia recta al SSO. de Durro, es troba el poblet d'*Erill Castell*, niu d'algunes des d'on els senyors d'Erill dominaven els congostos que obren el pas cap a l'Alt Pallars i cap a l'Alta Ribagorça. La comunicació directa amb la vall de Boí estava antigament assegurada per un camí de ferradura que duia cap a Taüll. Tenia encara 6 cases en temps de Madoz i el seu terme limita amb els de Peranera, Durro, Esperan i Malpàs.

Erill-Castell ara està despoblat. Els Erill van ser una